

ANTON GRIČNIK: POHORSKA BESEDNA SAMORASTNIKA – BRATA MIKLAVEC IN NJUNE IZVIRNE POVESTI

Publicistu Antonu Gričniku se je že pred desetletji porodila želja, da bi se posvetil pisanju o delu, življenju in navadah naših prednikov s Pohorja. Tudi on je Pohorec, zdaj živi v Ljubljani. Doslej je izdal kar precej knjig o tem koščku naše domovine. Naj jih naštejemo le nekaj:

Zapisi in pričevanja sejalcev. Kronika župnije sv. Kunigunde na Pohorju, 1989;

Sonca mi daj. Kebeljska kronika, 1991;

Noč ma svojo moč. Pohorske pripovedi, 1994;

Koprivnik in njegovo Pohorje, 1997;

Farice. Ljudske pripovedi iz Haloz, 1998;

Hvalnica Pohorju, Zbornik pohorskih ljudskih besednih ustvarjalcev, 2000.

Decembra leta 2003 je izšla Gričnikova nova knjiga, ki zaobjema 340 strani. Poimenoval jo je Pohorska besedna samorastnika - brata Miklavec in njune izvirne povesti. Gre za Petra Miklavca - Podravskega (1859-1918), zaslužnega prevajalca slovanskih literatur, in brata Filipa s psevdonimom Pohorski (1863-1910). Tudi on je pisal.

Ko je začel Gričnik raziskovati naši generaciji nepoznano življenje in delo obeh bratov, je bil presenečen. Ugotovil je, da je literarni in publicistični pojav bratov Petra in Filipa v slovenski literarni zgodovini nekaj posebnega. Redko se s tako silovitostjo, zagnanostjo in ljubeznijo loti trde ledine pisanja in besednega ustvarjanja, kot sta se ta dva pohorska garača, težaka, samouka in samorastnika.

Razlogi za to so različni. Eden je gotovo talent oziroma nadarjenost, ki ju je silila v delo na kulturnem, narodnobudiljskem in gospodarskem področju, pa čeprav sta imela le osnovnošolsko izobrazbo. Brez dvoma jima je šlo pri tem tudi za gospodarski dvig, kulturno omiko, ljubezen do svojega kraja in Pohorja. Slutila ta, da se bo morda nekoč v prihodnosti domovina osvobodila prevelikega nemškega vpliva in gospostva. Zato taka silna navezanost na vse Slovane, na njihovo kulturo in jezik. In še nekaj je treba povedati. Ribnica je bila za tiste čase v vsakem pogledu zelo napredna, zlasti še kulturno. Tja je takrat prihajalo veliko časopisov in mohorjev.

V knjigi Pohorska besedna samorastnika so objavljene njune povesti. Tako Peter med drugim opisuje razmere pod graščaki, težave s kmetovanjem in novačenjem novih vojakov, težko življenje delavcev v kamnolomu Josipdol in solidarnost s trpečimi v Bosni. Pisal je tudi strokovne in buditeljske članke. Sredi odročnih pohorskih gozdov se je naučil skoraj vseh slovanskih jezikov in prevedel domala vsega Sienkiewicza in več drugih slovanskih avtorjev.

Drugi samorastnik, brat Filip, se je ukvarjal z gospodarskimi vprašanji. Precej je pisal v tedanji časopis Slovenski gospodar. Od narodnega blaga, ki ga je zbral na Pohorju, je priobčil nekaj pesmi v Slovenskih večernicah in Koledarju Mohorjeve družbe. Na skoraj sto straneh pred nedavnim izšle knjige sta objavljeni dve njegovi povesti in dva članka.

Na rojstni hiši na Orlici na Pohorju so Petru leta 1956 vgradili spominsko ploščo. Spomin nanj sta obudila Društvo prevajalcev Slovenije in Zveza mariborskih kulturnih delavcev.

V spremni besedi je dr. Matjaž Kmecl med drugim napisal: »Brata Miklavca, še posebej Petra, je vodila globoka slovenska in slovanska zavest, obenem pa skoraj religiozen odnos do besede. Vsekakor kljub pozabljivosti obstajata dvoje markantnih pohorsko-slovenskih osebnosti in posebljenosti nečesa, čemur bi lahko rekli ljudska kulturno-ustvarjalna samozavest.«

V dodatku je avtor želel iz pozabe »potegniti« še tretjega pohorskega besednega samorastnika, in sicer Petrovega sina Cirila Miklavca, ki ga predstavi z dvajsetimi lovskimi zgodbami.

Gričnikova objava literarnih del bratov Miklavec je pomembna tudi z etnološkega stališča. S pomočjo knjige bomo spoznali velik kos polpreteklega življenja na Pohorju ter tamkajšnje šege in vraže.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 12. 3. 2004